

**VÉLEMÉNYEK
AZ EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁSRÓL
KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS A MAGYAR LAKOSSÁG KÖRÉBEN**

**SZONDA IPSOS
2003. MÁRCIUS**

TARTALOM

Bevezetés: A kutatás céljáról, módszeréről és a minta összetételéről.....	3
Vélemények az EU csatlakozásról.....	6
Szubjektív várakozások az ország vonatkozásában	6
A csatlakozás egyenlege az ország szempontjából.....	14
A csatlakozás előny-hátrány mérlege az egyén életében	15
Népszavazás a csatlakozás kérdésében	18
A részvételi hajlandóság	18
Szavazási szándékok és a népszavazás vélt kimenetele.....	21
A szavazási szándék és egyéb tényezők összefüggései	25
Információk a csatlakozásról	26
Információk az EU-ról	27
ÁBRÁK (1-6)	1
TÁBLÁZATOK (1-6).....	1

BEVEZETÉS:**A KUTATÁS CÉLJÁRÓL, MÓDSZERÉRŐL ÉS A MINTA ÖSSZETÉTELÉRŐL**

A SZONDA IPSOS 2003 márciusában kérdőíves közvélemény-kutatást végzett a Külügyminisztérium megbízásából, azzal a céllal, hogy feltárja a magyar társadalom véleményét Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásával kapcsolatban. A vizsgálat hangsúlyt helyezett arra, hogy bemutassa, milyen várakozások mutatkoznak az EU-csatlakozás kérdésében, milyen előnyöket és hátrányokat vár a lakosság. Külön kérdések vonatkoztak a közelgő népszavazásra, különös figyelemmel az ott tanúsítandó választói magatartásra és annak indokaira, valamint a közelmúltban a csatlakozás mellett és ellen felhozott érvek megjelenésére, rögzülésére.

A vizsgálat során 1500 főt kérdeztek meg, akik a legfontosabb társadalmi-demográfiai jellemzők - életkor, nem, lakóhely típusa - szerint reprezentálta a 18 éves és annál idősebb magyarországi lakosságot.

A minta összetétele

(százalékos megoszlás)

A kérdezett neme szerint	
Férfi	47
Nő	53
Életkora szerint	
18-33 év	30
34-49 év	29
50-65 év	24
65 év felett	18
Iskolai végzettsége szerint	
8 általános alatt	9
8 általános	24
Szakmunkásképző	26
Középiskola	27
főiskola, egyetem	12
Foglalkozása szerint	
tanuló, GYES, GYED	10
szakképzetlen fizikai	9
szakképzett fizikai	19
beosztott szellemi	12
vezető, értelmiségi	6
Munkanélküli	7
nyugdíjas, htb.	36
Településtípus szerint	
Budapest	19
Megyeszékhely	17
vidéki város	28
Község	36
Régiók szerint	
Budapest	19
Pest megye	10
Közép-Dunántúl	11
Nyugat-Dunántúl	10
Dél-Dunántúl	10
Észak-Magyarország	12
Észak-Alföld	16
Dél-Alföld	14

Mielőtt a tartalmi elemzéshez hozzákezdénénk, fontosnak tartunk néhány, a minta megbízhatóságával kapcsolatos módszertani megjegyzést is közzétenni, ami az adatok értelmezését segítheti. A mintavételen alapuló információgyűjtési módszereknél - mint amilyen a közvélemény-kutatás is - számolni kell az úgynevezett mintavételi hibával, amely azt mutatja, hogy mekkora lenne a különbség az eredményekben, ha a 1500 fő helyett minden egyes felnőtt lakos véleményét próbáltuk volna megtudni. Az alkalmazott mintavételi módszer és mintanagyság mellett a mintahiba 1-3 százalék között mozoghat, tehát ha egy kérdésre a megkérdezettek 50 százaléka igennel és 50 százaléka nemmel válaszol, akkor a tényleges megoszlás 47 és 53 százalék között lenne egy teljes körű, minden felnőtt lakosra kiterjedő adatfelvétel során, de a legvalószínűbb a mért adat, tehát az 50-50 százalék. Megjegyezzük, hogy a minta szűkítésénél, például, amikor a diplomásokat vagy a községekben élőket vesszük alapul, ez a mintahiba ennél magasabb, 6-7 százalék is lehet.

A vizsgálat eredményei alapján készült kutatási beszámoló két nagyobb egységből áll. Az első részben bemutatjuk a kutatás eredményeit, az európai integrációs folyamattal kapcsolatos domináns nézeteket és foglalkozunk a szociológiai összefüggésekkel. A második részben (jelen tanulmány mellékletében) az egyes kérdésekre adott válaszokat társadalmi-demográfiai, területi szempontok szerinti bontásban, táblázatok formájában is közzé tesszük. (A táblázatoknál kerekítettünk, így a százalékok összege 1-2 százalékkal eltérhet a 100-tól).

Az elemzés során a mostani adatokat összehasonlítjuk a tavaly októberben, illetve az egy hónappal ezelőtt, februárban végzett vizsgálat eredményeivel.

VÉLEMÉNYEK AZ EU CSATLAKOZÁSRÓL

Szubjektív várakozások az ország vonatkozásában

A magyar társadalom 2003 márciusában is meglehetősen ambivalensen látja az ország Európai Unióhoz való csatlakozását. Míg az október és február között eltelt négy hónap során csökkent az előnyöket említeni tudók aránya, és a hátrányokra többen utaltak, addig márciusban valamelyest visszarendeződést tapasztalhatunk. A csatlakozásnak az ország életében várható hatásaira vonatkozó nyitott kérdésekre adott válaszokban a megkérdezettek alig több, mint fele (52% a februárban mért 47% és az októberben mért 57%-kal szemben) említett különböző előnyöket, hátrányokat pedig ennél valamivel kisebb hányaduk, 47%-uk mondott (februárban 55%, októberben 50%). Az előnyöket említők aránya tehát 5 százalékponttal nőtt az elmúlt hónapban, a hátrányokat felsorolóké pedig 8 százalékponttal csökkent. A változások az októberi állapothoz hasonló visszarendeződés eredményeztek, vagyis **jelenleg ismét többen tudják az EU-csatlakozás előnyeit felsorolni, mint amennyien a hátrányait.**

A tagság lehetséges előnyeit firtató kérdésünkre a kérdezettek 16%-a felelt úgy, hogy csatlakozásunk semmilyen előnnyel nem jár majd, és további 32%-nyian sem tudtak az ország életében várható konkrét előnyöket említeni. Érezhetően, 4 százalékponttal csökkent tehát azon megkérdezettek aránya, akik hangsúlyozták, hogy nem lesz előnyös a csatlakozás Magyarország számára, míg a bizonytalanok aránya nem változott az elmúlt egy hónapban. A hátrányokra vonatkozó kérdésünkre a kérdezettek mindössze 12%-a felelt úgy, hogy az integráció nem jár hátrányokkal hazánk számára (februárban 8, míg tavaly októberben ez az arány 16%-nyi volt), s további 41% legalábbis nem tudott említeni ilyet.

Az előnyök és hátrányok említését együtt vizsgálva továbbra is azt látjuk, hogy a társadalom harmada (33%-a) mind előnyökre, mind hátrányokra fel van készülve. A megkérdezettek ötöde az Európai Unióhoz való csatlakozással kapcsolatban csak előnyöket említett, míg 14%-nyian csak hátrányokra utaltak spontán válaszaikban. A megkérdezettek több mint harmada nem mondott sem előnyt, sem hátrányt, s közülük kerül ki az a 2% is, aki határozottan úgy gondolja, hogy az integrációnak nem is lesz előnye vagy hátránya. Az utóbbi hónap során, a fent elmondottakhoz hasonlóan, az októberi eredményeknek megfelelő visszarendeződésnek lehetünk tanúi; 2002 októberében a megkérdezettek 23%-a állt határozottan pozitívan a csatlakozáshoz és annak csak az előnyeit látta, februárra 9 százalékponttal csökkent ezen

csoport népességén belüli aránya, míg márciusra ismét 6 százalékpontos emelkedés következett be. Ezzel szemben 6 százalékponttal csökkent (20%-ról 14%-re, hasonlóan az októberben mért 15%-hoz) a határozottan negatívan vélekedők aránya. Nincs változás a bizonytalanok, a sem előnyt, sem hátrányt nevesíteni nem tudók táborának vonatkozásában (jelenleg 33%, februárban ugyancsak 33%, októberben 27%). **Az előnyök és hátrányok lakossági felsorolásakor – a tavaly októberi eredményekhez hasonlóan – a legnagyobb táborként az információval egyáltalán nem, illetve az összetett információval rendelkezők csoportját regisztráltuk, míg a sarkosabb véleménnyel rendelkezők közül a pozitív hangokat képviselők valamivel többen vannak, mint a csatlakozás negatív hatásait hangoztatók.**

Az eredményeket társadalmi-demográfiai változók szerint vizsgálva, a korábbi kutatások megállapításaihoz hasonlóan, a következő jellegzetességeket fogalmazhatjuk meg:

- A férfiak között többen (37%) vannak, akik összetetten látják a csatlakozás hatását, vagyis előnyt és hátrányt is említettek, mint a nők között (27%). A nők körében viszont nagyobb arányban találunk teljesen bizonytalanokat, olyanokat, akik sem előnyt, sem hátrányt nem tudnak említeni (nők: 39%, férfiak: 27%).
- *Az életkor hatása* gyakorlatilag egyik csoportban sem jelentkezik tendenciaszerűen. A csak előnyt említők legnagyobb arányban az 50-65 éves korosztály képviselői között található (23%), míg a legfiatalabbak és a legidősebbek jóval kisebb hányada látja a csatlakozásnak kizárólag pozitív hatásait (17 és 19%-ok). A különböző korosztályok között ugyancsak jelentős különbségeket találunk aszerint, hogy milyen arányban van árnyalt képük a csatlakozás hatásairól. Legtöbb előnyt és hátrányt egyaránt említeni tudó válaszadót a legfiatalabbak, illetve a középkorúak között találunk (37-37%), legkevesebbet a 65 év felettek körében (17%). Ez összefügg azzal, hogy az idősek körében az átlagosnál jóval magasabb (53%) a sem előnyt, sem hátrányt említeni nem tudók aránya. A csak hátrányokat említők nagyjából azonos arányban találhatóak a 18-65 éves korosztály három csoportjának körében (15-16%), míg a legidősebbek alig tizede látja ennyire borúsán az ország uniós csatlakozását. Ha a márciusi kutatás eredményeit összevetjük a februári eredményekkel, megállapíthatjuk, hogy **a 34-49 éves generáció képviselői körében az átlagosnál nagyobb arányban (24-ről 16%-ra) csökkent a csak hátrányokat említők aránya**, míg az 50-65 év közöttiek körében jelentősen nőtt a pozitívumokat prognosztizálók csoportja (14-ről 23%-ra).

- Az *iskolai végzettség* növekedésével együtt – éppúgy, mint a korábbi kutatások alkalmával - csökken azoknak az aránya, aki sem előnyt, sem hátrányt nem mondtak (70-ről 8%-ra) és nő azoké, akik mindkettőt említettek (7-ről 64%-ra). Megállapíthatjuk tehát, hogy a legkevésbé kvalifikáltak még inkább elbizonytalanodtak, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők csatlakozásról kialakított képe még árnyaltabb lett az elmúlt hónap során. Az átlagosnál jóval nagyobb arányban győződtek meg a pozitív hatások érvényesüléséről a 8 osztályt végzettek, és ezzel együtt körükben határozottan csökkent a hátrányokat valószínűsítők és említők aránya.
- A vezető értelmiségiek között találjuk a legtöbb, az EU-tagság hatásait differenciáltan látó válaszadót (55%), míg a szakképzetlen fizikai munkások, valamint a nyugdíjasok, háztartásbeliek és egyéb eltartottak között a legkevésbé (22 és 23%-ok). Ők továbbra is a bizonytalanok - akik sem előnyt, sem hátrányt nem említettek - magas arányával (42 és 43%-ok) tűnnek ki. Az iskolai végzettségénél tapasztaltakkal határozottan összecseng az, hogy a szakképzetlen fizikai munkások körében az átlagosnál nagyobb arányban csökkent a hátrányokat említők aránya (26-ről 15%-ra), míg valamelyest nőtt a pozitívumokat nevesítők tábora.
- A *település típusa* szerinti bontásban vizsgálva az eredményeket legfontosabb jellemző, hogy a falun élők körében az átlagosnál alacsonyabb a differenciált képpel rendelkezők (24%), és magasabb a bizonytalanok (45%) aránya. Ezzel szemben a fővárosban élők 46%-a előnyt is és hátrányt is tudott mondani, míg körükben a bizonytalanok aránya mindössze 22%-nyi. A korábbi kutatáshoz képest a legjelentősebb vélemény-változásokat a kisebb városokban élők és a falusiak körében tapasztalhatunk: az előbbieket esetében jelentősen csökkent a csak hátrányokat említők aránya (25-ről 17%-ra), míg utóbbiak körében határozottan nőtt a csatlakozás hatásainak pozitív aspektusait kiemelők tábora (10-ről 19%-ra).
- Az egyes *régiók* közül Nyugat-Dunántúlon találjuk a legtöbb előnyt és hátrányt egyaránt említeni tudót (42%); a legnegatívabban továbbra is a Pest megyében és Észak-Magyarországon élők viszonyulnak az uniós csatlakozáshoz, a legbizonytalanabbak pedig az Észak-Magyarországon és Dél-Dunántúlon élők (46-41%). A csak előnyöket említeni tudók aránya az átlagosnál nagyobb mértékben nőtt az elmúlt hónap során a közép-dunántúliak és az észak-alföldön élők körében, mely jelenség a bizonytalanok arányának csökkenésével járt együtt. Az észak-magyarországiak vonatkozásában a negatív véleményt megfogalmazók aránya csökkent; reprezentánsaik azonban bizonytalanabbak lettek.

Mint látható, **a csak előnyöket említő, legoptimistább tábor kisebb-nagyobb mértékben valamennyi társadalmi-demográfiai csoport esetében növekedett**, mégpedig a hátrányokat említők táborának rovására, amely szinte minden szocio-demográfiai csoport esetében visszaszorult. A differenciáltan gondolkodók és a bizonytalanok arányában érdemi változást nem tapasztalhatunk.

A *pártpreferenciák*, amelyek részben maguk is demográfiai és szociológiai tényezők eredői, továbbra is összefüggnek az integrációs várakozásokkal. Míg az októberi kutatás alkalmával a legfontosabb választóvonal nem annyira az egyes pártok szavazótáborai között volt található, hanem inkább a közéleti érdeklődést tükröző választói aktivitás megléte ill. hiánya között, addig februárra – a Fidesz szimpatizánsok erőteljesen negatív fordulata miatt – ez a törésvonal a jelenlegi kormányzó- és ellenzéki pártok közé helyeződött át. Vagyis, míg korábban ez a téma nem osztotta meg a politikai szférát, addig 2003 februárjára az EU csatlakozás a politikai diskurzust tematizáló tényezővé vált. Az elmúlt egy hónap visszarendeződésének eredményeképpen ismét valamelyest közeledtek a két legnagyobb politikai blokk képviselőinek véleményei. A kizárólag előnyöket említők aránya a jelenlegi nagyobbik kormánypárt szimpatizánsai körében a legmagasabb (29% a márciusi 21%-kal szemben), de jelentősen nőtt ez a csoport a Fidesz-szimpatizánsok körében is (10-ről 17%-ra). Ezen pozitív fordulat ellenére is a Fidesz és a MIÉP szavazók körében a legnagyobb a csak hátrányokat említők aránya (19 és 26%-ok), igaz mindkét tábor esetében jelentősen csökkent a csak negatívumokat várók aránya az elmúlt hónapban. Megállapíthatjuk tehát, hogy bár a Fidesz támogatói körében is érzékelhető a csatlakozás megítélésében egyfajta pozitív fordulat, mégis az átlagosnál kedvezőtlenebbül vélekednek az ország uniós integrációját. Azok, akik biztosan nem mennének el választani, igen nagy arányban (58%) nem tudtak sem előnyt, sem hátrányt említeni.

Előny- és hátrányvárás az ország életében

(százalékos megoszlás)

	előnyt és hátrányt is	csak előnyt	csak hátrányt	se előnyt, se hátrányt nem
	említ			
A kérdezett neme szerint				
Férfi	37	18	17	27
Nő	27	21	12	39
Életkor szerint				
18-33 év	37	17	15	31
34-49	37	20	16	27
50-65 év	33	23	15	29
65 év felett	17	19	10	53
Iskolai végzettség szerint				
8 általános alatt	7	14	8	70
8 általános	19	24	13	44
Szakk munkásképző	28	18	20	34
Középiskola	43	19	15	23
főiskola, egyetem	64	21	8	8
Foglalkozás szerint				
tanuló, gyesen lévő kismama	36	20	12	32
szakképzetlen fizikai	22	20	15	43
szakképzett fizikai	39	14	19	28
beosztott szellemi	51	22	11	16
vezető értelmiségi	55	16	17	13
Munkanélküli	24	21	17	38
nyugdíjas, háztartásbeli, egyéb eltartott	23	22	12	42
Település típusa szerint				
Budapest	46	20	12	22
Megyeszékhely	41	20	19	20
Város	29	20	17	34
Község	24	19	12	45

	előnyt és hátrányt is	csak előnyt	csak hátrányt	se előnyt, se hátrányt nem
	Említ			
Régiók szerint				
Budapest	46	20	12	22
Pest megye	20	21	21	38
Közép-Dunántúl	34	26	14	26
Nyugat-Dunántúl	42	14	15	30
Dél-Dunántúl	29	16	15	41
Észak-Magyarország	24	16	13	46
Észak-Alföld	30	23	12	36
Dél-Alföld	29	20	16	35
Pártpreferenciák szerint				
MSZP	38	29	10	22
Fidesz-MDF	31	17	19	33
SZDSZ	45	23	10	23
MIÉP	53	-	26	21
Egyéb párt	26	12	17	45
Nem tudja	21	14	14	50
Nem mondja meg	37	14	13	36
Nem menne el szavazni	21	6	15	58
Összesen	33	20	14	33

A spontán módon megemlített előnyök között első helyen továbbra is gazdasági, anyagi szempontok állnak. Összesen a kérdezettek harmada említett a csatlakozásból eredő egy vagy több gazdasági jellegű előnyt.

A megkérdezettek 12%-a **a munkalehetőségek bővülésében** bízik, míg 11%-nyian az **anyagi helyzet, az életszínvonal javulását** említették. A megkérdezettek 8-9%-a speciálisan **a gazdaság fejlődését**, illetve **általában a javulást, fejlődést** remél a csatlakozástól. A kérdezettek 6%-a **a „határok eltűnését”, az utazás könnyebbé válását** említette a csatlakozás előnyei között, 4%-nyian pedig a tagság eredményeképpen megvalósulható **külföldi tanulást**, a magyar diploma konvertálhatóságát vélik a csatlakozás legnagyobb pozitívumának. 2-2%-nyian Magyarország fejlett európai országokhoz való **felzárkózását**, illetve a lehetőségek bővülését remélik a csatlakozástól. Az egy hónappal ezelőtt mért adatokhoz képest jelentős változásról nem beszélhetünk.

**Ön szerint milyen előnyökkel jár majd Magyarország számára
az Európai Unió tagság?**

(a leggyakoribb említések százalékos aránya)

	Összesen		
	okt.	febr.	márc.
Munkalehetőség: bővülnek a munkalehetőségek, több lesz a munka, lesz munkahely, több munkahely lesz, csökken a munkanélküliség, külföldön is dolgozhatnak, stabil munkahely lesz, könnyebb lesz az elhelyezkedés, könnyebb lesz a külföldi munkavállalás	15	14	12
Anyagi helyzet, életszínvonal: jobb lesz az emberek anyagi helyzete, életszínvonal-emelkedés, több pénzt kapnak, nagyobb lesz a fizetésük, nagyobb lesz a nyugdíjuk, anyagilag megbecsülik őket, biztos lesz a megélhetés	19	10	11
Gazdaság fejlődése: fellendül a gazdaság, élénkülés lesz, gazdasági stabilizálódás, gazdagodás (általában)	11	7	9
Javulás, fejlődés (általában, globálisan): minden jobb lesz, javul a helyzet, jó lesz, modernizálódás	10	5	8
Utazás, határok: utazási lehetőségek bővülése, élettér növekedése, többet, könnyebben utazhatnak külföldre, szabadabban mozoghatnak, határok eltűnnek, nem kell a határon várni	4	7	6
Tanulás külföldön, diploma (tanulási lehetőségek bővülése, elfogadják az iskolai végzettségünket külföldön)	0	2	4
Felzárkózás Európához	3	3	2
Lehetőségek (általában): nagyobb lehetőségek lesznek, több lehetőség lesz	1	2	2
Piac bővülése	2	0	1
Támogatások	2	0	1
<i>Nem lesz előnye</i>	13	20	16
<i>Nem tudja, válaszhány</i>	29	33	32

A hátrányok sorában is első helyen gazdasági hátrányok állnak. A lakosság 11%-a az **általános drágulástól**, az árszínvonal emelkedésétől fél, illetve 7%-uk szerint a **munkanélküliség növekedése** lesz a csatlakozás nagy hátránya. A hazai **mezőgazdaság elsorvadásától**, a földek külföldiek kezébe kerülésétől és a **tagság következtében megnövekvő kiadásoktól** 6-6%-nyian tartanak. 3% azok aránya, akik a **függetlenség, a szuverenitás elvesztésétől** féltik az országot és szintén 3%-nyi a versenyképtelen magyar termékeket és magyar munkaerőt említők aránya. A kérdezettek 2-2%-a említette a szigorúbb szabályokat, kööttségeket, az életszínvonal csökkenését, és a szociális nehézségeket, hátrányokat.

**Ön szerint milyen hátrányokkal jár majd Magyarország számára
az Európai Unió tagság?**

(a leggyakoribb említések százalékos aránya)

	Összesen		
	okt.	febr.	márc.
Növekvő árak: áremelések, növekvő infláció, anyagi létbizonytalanság nő	14	12	11
Növekszik a munkanélküliség	1	6	7
Mezőgazdaság elsorvad, tönkremegy	5	4	6
Drága a tagság: anyagi negatívumok, sokba kerül, drága, nagy kiadások	2	2	6
Függetlenség elvesztése, feladása, csökkenése, függőség kialakulása, kööttségek, szuverenitás elvesztése, csökkenése, kevesebb dolgot dönthetünk el országon belül, alárendeltség, rabszolgák leszünk	3	3	3
Versenyképtelen termékek: a piaci verseny nehézségei (termék), nem veszik át a magyar termékeket, nem lesz versenyképes a termék, nem tudjuk eladni a termékeinket, kiszorulunk a piacról	2	3	3
Versenyképtelen magyar munkaerő: magyar munkaerő nem bírja majd a versenyt, külföldiek, betelepülők elveszik a munkát magyarok elől	2	2	3
Szigorúbb szabályok, kööttségek: szabványokat be kell tartani, nagyobb kööttségek	1	4	2
Szociális nehézségek: nő a szegénység, több lesz a szegény, a hajléktalan	2	3	2
Csökkenő életszínvonal	2	3	2
Uniformizálódás, központi irányítás: az EU mondaná meg, hogy mit kell csinálnunk, mindent a központi előírás szerint kell csinálni, megszabják, hogy mit termelhetünk	2	1	1
<i>Nem lesz hátránya</i>	16	8	12
<i>Nem tudja, válasziány</i>	34	37	41

Az integrációs várakozások alakulása azt mutatja, hogy a lakosság többsége továbbra is elsősorban a munkaerő-piaci lehetőségek bővülését és általános gazdasági fejlődést, másodsorban általános felzárkózást és könnyebb utazási kondíciókat vár az Európai Unió csatlakozástól. A félelmek terén az integráció negatív gazdasági következményei, az infláció és a munkanélküliségi mutatók meglódulása, a mezőgazdaság elsorvadása játssza a legnagyobb szerepet. Az ország szuverenitásának sérülésétől, esetleg elvesztésétől tartók aránya szintén említésre méltó.

A csatlakozás egyenlege az ország szempontjából

Az egyes részterületeken várható pozitív és negatív hatások számbavételét követően, mintegy összegzésképpen, a kérdezettek arról is véleményt mondtak, hogy mindent egybevetve hogyan értékelik az EU-csatlakozást az ország élete szempontjából.

A megkérdezettek abszolút többsége, 55%-a úgy vélekedett, hogy mindent egybevetve az ország számára a csatlakozás inkább előnyökkel jár. (Februárban ez az arány 53%, míg októberben 62% volt.) A hátrányokat valószínűsítők aránya 22%-nyi, a bizonytalanoké egyötödnyi. Ezen kérdés megítélésben csak hajszálnyi elmozdulást tapasztalhatunk a februárban mért adatokhoz képest; **4 százalékponttal csökkent a hátrányok bekövetkeztét valószínűsítők aránya.** A korábban jelzett optimistább fordulat, az októberi állapothoz való visszarendeződés ebben az esetben nem érvényesül olyan plasztikusan, mint az előnyök-hátrányok tényleges felsorolása esetében megfigyelhettük.

Az ország életére gyakorolt hatások tekintetében a társadalom különböző csoportjai, rétegei közötti különbségek közül az alábbiakat érdemes kiemelni:

- a férfiak valamivel nagyobb arányban számítanak előnyökre (58%), mint a nők (53%),
- a középkorúak (50-65 évesek) kedvezőbb változásokra számítanak (61%-uk véli előnyösnek a csatlakozást), mint a 65 év felettek (48%) és a legfiatalabbak (53%),
- az alapfokú végzettséggel sem rendelkezőktől (33%) a diplomások felé haladva (85% a márciusi 73%-kal szemben) erőteljesen nő az előnyvárók aránya,
- a szellemi munkát végző vezetőként, vagy beosztottként tevékenykedők (70 és 74%-ok) az átlagot meghaladó arányban, a szakképzetlen fizikai munkások és a munkanélküliek (49-49%-ok) attól elmaradó mértékben várnak pozitív változásokat,
- a fővárosi lakosok nagyobb arányban prognosztizálnak előnyt (68%), mint a falvakban és kisebb városokban élők (50-50%),
- az egyes magyarországi régiók közül leginkább a Közép-Dunántúlon és Észak-Magyarországon élők (58-58%), legkevésbé Dél-Alföld, illetve Pest megye lakói (41-48%) bizakodóak,

- az MSZP (71%), és az SZDSZ (65%) szavazói az átlagnál nagyobb, míg a Fidesz szimpatizánsai (49%), a pártválasztásukban bizonytalanok (43%), valamint a politikailag inaktívak (34%) az átlagnál kisebb arányban valószínűsítenek előnyt az ország számára.

A hátrányokat valószínűsítők aránya tekintetében nincsenek jelentős különbségek az egyes csoportok között, annyit azonban elmondhatunk hogy a legpesszimistábbak a szakképzett fizikai munkások, a munkanélküliek, a Fidesz támogatói, illetve a Dél-Dunántúlon és Pest megyében élők. Az átlagosnál nagyobb a bizonytalanok aránya az iskolázatlanok, az idősek, a politikailag inaktívak és bizonytalanok, valamint a Dél-Alföldön élők.

A csatlakozás előny-hátrány mérlege az egyén életében

A kutatás az ország életében megjelenő hatások vizsgálata mellett arra is kitért, hogy milyen változásokat vár a lakosság a csatlakozás következtében a személyes élet legszubjektívebb szintjein, a család, az egyén életében.

Az ország egészéről, illetve az egyén saját helyzetéről megfogalmazott vélemények összevetésekor – éppúgy, mint az előző kutatások alkalmával - azt tapasztalhatjuk, hogy a tágabb környezet (az ország) esetében nagyobb mértékben számítanak az emberek a csatlakozásból adódó pozitív hatások jelentkezésére, mint a szűkebb (a család) élettér vonatkozásában. Míg az ország életében a kérdezettek 55%-a vár előnyt, addig a saját és családjuk életében csak 47%-nyian számítanak pozitív változásokra. Ha tehát az uniós csatlakozás következményeit az egyén szintjén vizsgáljuk, meg kell állapítanunk, hogy a megkérdezettek kevesebb, mint fele gondolja, hogy ő saját maga, vagy a családja jól fog járni, ha Magyarország EU tag lesz. Az október és február között tapasztalható erőteljes negatív elmozdulás után **a februári vizsgálathoz képest nem változott értékelhető mértékben a mikroszinten kedvező fejleményekre számítók aránya.**

A családjuk életében jellemzően ugyanazok a csoportok várnak leginkább előnyöket, mint akik az ország esetében: a férfiak, a közép- és felsőfokú végzettségűek, a tanulók és a szellemi munkát végzők, a fővárosiak, és a megyeszékhelyeken élők, valamint az MSZP szavazói.

A család, az egyén életére vonatkozóan kevesebben várnak előnyöket az integrációtól, mint az ország életével kapcsolatban, de ez nem jelenti azt, hogy többen lennének a hátrányokra számítók: **az egyéni, illetve a családi életükben 24%-nyian (februárban 26%)**

számítanak hátrányok megjelenésére, az ország egészének esetében tapasztaltakhoz hasonlóan. Családjuk életében legnagyobb arányban a nyolc osztályt végzettek (28%), a szakképzetlen fizikai munkások (29%), a munkanélküliek (34%), a Nyugat- és Dél-Dunántúlon élők (30-31%), valamint a Fidesz-szimpatizánsok (32%) számítanak negatív változásokra.

A családi, egyéni életre gyakorolt hatások megítélésében jóval bizonytalanabb a lakosság; a megkérdezettek 29%-a nem tudja, hogy személyes sorsában pozitív, vagy negatív hatásokkal jár-e majd a csatlakozás, míg az ország egészére vonatkozó kérdés esetében ez az arány 23%-nyi.

**Az EU-csatlakozásnak az ország és az egyén, család életére vonatkozó,
feltételezett hatásainak összefüggése**
(százalékos arányok)

az egyén, a család életére vonatkozóan	az ország életére vonatkozóan		
	<i>inkább előnyökkel jár</i>	<i>inkább hátrányokkal jár</i>	<i>nem tudja, válaszhiány</i>
<i>inkább előnyökkel jár</i>	77	6	13
<i>inkább hátrányokkal jár</i>	7	77	13
<i>nem tudja, válaszhiány</i>	16	16	74
Összesen	100	100	100

Azoknak, akik az ország életében pozitív változásokat várnak, legnagyobb hányada, 77%-a családja szempontjából is előnyöket valószínűsít. Mindössze 7%-uk gondolja, hogy míg az ország vonatkozásában előnyös lesz az EU-hoz való csatlakozás, addig az ő személyes életében mindez negatív következményekkel jár majd. (16%-nyian nem tudták, vagy nem akarták megítélni szűkebb környezetükben a későbbiekben tapasztalható változásokat.). A hátrányok feltételezése is szorosan összefügg, hiszen akik az integrációnak az ország életére gyakorolt negatív hatásait említették, túlnyomó többségükben (77%-ukban) a saját életükre gondolván is kedvezőtlen fejleményekre utaltak. Az ország jövőbeli helyzetének megítélésében bizonytalanok hasonló arányban gondolják, hogy szűkebb környezetükben előnyök, illetve hátrányok lesznek majd érzékelhetőek (13-13%). Ebben a körben 5 százalékponttal emelkedett a pozitívumokat valószínűsítők aránya.

A csatlakozás ország-család egyenlegét együtt kiszámítva a következő markáns és értékelhető nagyságú csoportok rajzolódnak ki:

- **Abszolút előnyvárók csoportja**, vagyis akik mind az ország, mind a család esetében inkább előnyös változásokat valószínűsítene az uniós csatlakozás hatására, **43%-nyi, szemben a februári 41%-kal és a tavaly októberben mért 52%-kal. Ez a véleménycsoport az októberben elfoglalt, abszolút többséget jelentő pozícióból februárra a relatív többséget jelentő tartományba került és ez a helyzet márciusra stabilizálódni látszik.** Az átlagosnál jóval többen látják ennyire pozitívan az uniós jövőt a felsőfokú végzettséggel rendelkezők (74%), a szellemi munkát végző, vezető beosztásban lévő megkérdezettek (63%), a szellemi munkát végző beosztottak (59%), a fővárosban élők (51%), és az MSZP szavazók (58%) körében.
- **Abszolút hátrányvárók csoportja**, amelybe **a népesség 17%-a** tartozik, szemben a februári 20%-kal és az októberi 12%-kal. Ezen csoportba tartozó megkérdezettek mind az országra, mind a saját életükre vonatkozóan negatív várakozásokkal tekintenek. E nézetegyüttes leginkább a munkanélküliek (26%), a szakképzett fizikai munkások (21%), valamint a kisebb városokban élők (21%) körében figyelhető meg.
- **Bizonytalanok csoportja**, ahová **17%** sorolható (februárban szintén 17%, tavaly októberben 16%). Ők nem tudnak véleményt formálni az EU-csatlakozás következményeiről, semmilyen szintén. Főképpen az idősek (29%), a 8 osztályt sem vagy éppen annyit végzettek (41%, 21%), a nyugdíjasok (23%) és a nők (21%) tartoznak ide.
- **Az ország életében pozitív következményekkel, a családjuk vonatkozásában bizonytalan** kimenetellel számolók aránya **9%**. Ez az álláspont legnagyobb mértékben a legidősebbek (12%), valamint a budapestiek (12%) körében elterjedt.

NÉPSZAVAZÁS A CSATLAKOZÁS KÉRDÉSÉBEN

Kutatásunkban a szavazási szándékaik mellett részvételi hajlandóságukról és a népszavazás várható kimenetelével kapcsolatos várakozásaikról is megkérdeztük a válaszadókat.

A részvételi hajlandóság

Mivel a közvélemény-kutatás módszere inkább a vélemények, a beállítódások, mintsem a tényleges aktivitás előrejelzésére alkalmas, a részvételi hajlandósággal kapcsolatos eredmények nem tekinthetők közvetlenül a népszavazási részvételi arány előrejelzésének. Választási kutatások tapasztalatai bizonyítják, hogy gyakran a társadalmi nyomás (állampolgári kötelességtudat) terhe alatt olyan válaszadók is biztos (de legalábbis valószínű) résztvevőnek mondják magukat, akik végül nem mennek el szavazni. Ugyanakkor a részvételi hajlandóság a kérdés iránti érdeklődés, egy álláspont melletti kötődés erősségének mérőszáma, és emellett a politikai aktivitás egyik manifesztuma is.

2003 márciusában a magyar választókorú népesség 63%-a vélekedik úgy, hogy biztosan elmenne a Magyarország EU-csatlakozása ügyében tartandó népszavazásra. További 16% népszavazási részvételét, 5% inkább távolmaradását valószínűsíti. 10% azok aránya, akik biztosak abban, hogy nem mennének el az EU-népszavazásra. (6% a bizonytalanok, válaszolni nem tudók aránya.) Ezek az arányok nagyjából megfelelnek mind a februárban, mind a tavaly októberben mért adatoknak.

Ha a népszavazáson való részvételi hajlandóságot és egy „most vasárnapi” parlamenti választáson való részvételi hajlandóságot vetünk össze, a két mutatószám valamelyest különbözik egymástól. A parlamenti választáson a megkérdezettek 66%-a biztosan részt venne, 12% valószínűleg igen, 5%-nyian valószínűleg nem, míg 14%-nyian biztosan nem voksolnának. Ez azt mutatja, hogy a csatlakozás kérdésében kevésbé határozottak a megkérdezettek, mint egy parlamenti választás ügyében, hiszen mind a biztos résztvevők, mind a biztos távolmaradók aránya elmarad az országgyűlési választások vonatkozásában tapasztaltaktól. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a népszavazás napjához közeledve egyre hangsúlyosabbá válik annak megítélése és jelentősége, hisz a három kutatás adatait összehasonlítva fokozatosan csökkent a kétféle voksolás esetében a részvételi hajlandóságok közötti különbség.

A népszavazáson való részvételi hajlandóság és a társadalmi-demográfiai mutatók összefüggéseiről az alábbiakat mondhatjuk:

- A férfiak valamivel aktívabbak (66% biztos résztvevő) a nőknél (61%).
- Az egyes *korosztályok* közül legaktívabbak a középkorúak (a 34 és 49 év közöttiek 68%-a biztos résztvevőnek mondja magát), legkevésbé aktívak a legidősebbek (52%).
- Az *iskolai végzettség* emelkedésével együtt nő a népszavazási részvételüket biztosra ígérők aránya: az alapfokú végzettséggel sem rendelkezők 43%-a, a felsőfokú végzettségűek több mint nyolctizede biztos abban, hogy leadná voksát a magyar EU-csatlakozás ügyében.
- A *foglalkozási csoportok* közül a szellemi munkát végzők bizonyultak leginkább (75-84%), a nyugdíjasok és a szakképzetlen fizikai munkások (56-57%) legkevésbé aktívnak.
- A magyarországi *régiók* közül a közép- és nyugat-dunántúliak mennének el legnagyobb arányban (71-73%), Észak-Magyarországról pedig legkevésbé (50%) a népszavazásra.

A parlamenti pártok szavazótábora aktívabb a lakossági átlagnál, legmagasabb részvételi hajlandóságot az MSZP támogatói körében figyelhetünk meg (76%), de a jelenlegi nagyobbik ellenzéki párt híveinek aktivitási szintje is jóval magasabb, mint az átlag (70%).

Megvizsgáltuk azt is, hogy a csatlakozás kérdésében elfoglalt álláspont milyen összefüggést mutat a részvételi hajlandósággal: Azok, akik (ha elmennének) igennel szavaznának a népszavazáson, nagyobb arányban biztosak részvételükben (76%), mint azok, akik nemmel voksolnának (60%). Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez utóbbiak aktivitása határozottan erősödött; tavaly októberben még csak a feltehetően nemmel szavazók 48%-a jelezte biztos részvételét a népszavazáson, míg februárban már 58%-nyian, márciusban hattizednyien.

Az EU-csatlakozással kapcsolatos népszavazás részvételi hajlandóságának és szavazási szándékának összefüggése I.
(százalékos arányok az egyes részvételi csoportok körében)

részvételi hajlandóság	szavazási szándék		
	<i>csatlakozás mellett szavazna</i>	<i>csatlakozás ellen szavazna</i>	<i>nem tudja, válaszhány</i>
<i>biztos elmegy szavazni</i>	72	15	14
<i>Valószínűleg elmegy szavazni</i>	56	12	33
<i>Valószínűleg nem megy el szavazni</i>	36	19	45
<i>biztos nem megy el szavazni</i>	22	26	51
<i>nem tudja, válaszhány</i>	23	11	66

Az EU-csatlakozással kapcsolatos népszavazás részvételi hajlandóságának és szavazási szándékának összefüggése II.
(százalékos arányok az egyes szavazói csoportok körében)

részvételi hajlandóság	szavazási szándék		
	<i>csatlakozás mellett szavazna</i>	<i>csatlakozás ellen szavazna</i>	<i>nem tudja, válaszhány</i>
<i>biztos elmegy szavazni</i>	76	60	34
<i>Valószínűleg elmegy szavazni</i>	15	12	20
<i>Valószínűleg nem megy el szavazni</i>	3	6	9
<i>biztos nem megy el szavazni</i>	4	17	20
<i>nem tudja, válaszhány</i>	2	4	16
Összesen	100	100	100

Szavazási szándékok és a népszavazás vélt kimenetele

A lakosság hattizede egy EU-tagság ügyében rendezendő népszavazáson Magyarország csatlakozása mellett tenné le a voksát. Jóval kevesebben, 15%-nyian foglalnának állást a csatlakozás ellen, és 22%-nyian még nem döntöttek el, hogyan is szavaznának. (3% nem tudott vagy nem akart válaszolni erre a kérdésre.) A márciusban mért adatok pontosan megfelelnek az egy hónappal ezelőttieknek; a januári mélypont után a februári pozitív irányú visszarendeződés márciusra stabilizálódni látszik.

Szocio-demográfiai ismérvek mentén vizsgálva a szavazási szándékokat a következő összefüggések rajzolódnak ki:

- Az *életkor* nem mutat szoros, tendenciaszerű összefüggést a tagság melletti állásfoglalással: **idén márciusban** – hasonlóan az egy hónappal ezelőtt mértékhez - **a 18-33 éves korosztály képviselői között a legalacsonyabb a támogató állásponton lévők aránya** (56%). Az átlagosnál többen szeretnék Magyarország uniós tagságát a 50-65 évesek közül (64%).
- Legnagyobb különbségek az *iskolázottsági szintek* között mutatkoznak: az alapfokú végzettséggel sem rendelkezők 45%-a, a 8 általánost végzettek 55%-a, a szakmunkás képzettségűek 55%-a, a középfokú végzettségűek 60%-a, a diplomások 85%-a szavazna a csatlakozás mellett. (Az elmúlt hónapban a felsőfokú végzettségűek között 10 százalékponttal nőtt, a középfokú végzettséggel rendelkezők között 7 százalékponttal csökkent a csatlakozás mellett szavazni tervezők aránya.)
- A *foglalkozási csoportok* közül leginkább a vezető értelmiségiek (74%) és a szellemi munkát végző, beosztottként tevékenykedők (67%), legkevésbé a szakképzetlen és szakképzett fizikai munkások (52-55%), valamint a munkanélküliek (56%) elkötelezettek a csatlakozás mellett.
- A *település nagyságának növekedésével* nő a csatlakozás-pártiak aránya: a falun élők 58%-a, a megyeszékhelyeken lakók 62%-a, a budapestiek 71%-a az EU-belépés híve. Kilógnak a sorból a kisebb városok lakói, akik körében a legkisebb, jóval átlagon aluli a csatlakozás mellett szavazók aránya (53%).
- A *régiók* közül leginkább Közép- és Nyugat-Dunántúl (62-63%), legkevésbé Pest megye , valamint az Dél-Alföld (50-51%) lakói elkötelezettek a csatlakozás mellett.

- Míg októberben markáns eltérés mutatkozott a férfiak és a nők szavazási szándékai között, addig február-márciusra ez a különbség elmosódott és nagyjából az átlagnak megfelelően voksolnának mind a férfiak, mind a hölgyek.

Míg 2002 októberében az egyes parlamenti pártok szavazótáborainak képviselői nagyjából azonos, az átlagosnál nagyobb arányban szavaztak volna a csatlakozás mellett, addig mostanra ez jelentősen átrendeződött. A legelkötelezettebb csatlakozás-pártiak az MSZP szimpatizánsok, akik körében az 'igen' voksok aránya 76%-nyi, míg az átlagtól jelentősen elmarad a Fidesz támogatóinak elkötelezettsége (54%, hasonlóan a februári 53%-hoz és szemben a tavaly őszi 74%-kal). **Ugyanakkor fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a MIÉP kivételével minden párt táborában továbbra is az "igen" válaszok vannak többségben.**

Az iskolázatlanokra, az idősekre, a szakképzetlen fizikai munkásokra, a munkanélküliekre és a nyugdíjasokra az átlagosnál jellemzőbb a bizonytalanság, míg a csatlakozás ellenzői körében a népességen belüli arányuknál gyakrabban találjuk a MIÉP és a Fidesz szimpatizánsait, a szakmunkás végzettségűeket, és ezzel összhangban a szakképzett fizikai munkásokat, a 18-33 éves korosztály képviselőit, valamint a Dél-Dunántúlon élő megkérdezetteket.

Azok, akik még nem tudják, hogy hogyan voksolnának a népszavazáson, legnagyobb arányban (54%) arra sem vállalkoztak, hogy az uniós csatlakozás előnyeit és hátrányait mérlegeljék. Negyedük (26%) szerint negatív hatással lenne a tagság az ország életére, míg mindössze 20%-uk valószínűsíti pozitívumok érvényesülését. (Októberben a bizonytalanok nagyobbik része még a kívánatos hatások bekövetkeztének látta nagyobb esélyét, de február és március között valamelyest nőtt ebben a körben a pozitív várakozások aránya.) Még kisebb arányban vállalkoztak a személyes életkörülményekben érzékelhető majdani változások előrejelzésére és az előnyöket remélik aránya (13%) alig több mint harmada hátrányokat valószínűsítőkének (31%).

A válaszadókat az uniós tagság melletti, illetve elleni állásfoglalásuk indoklására is megkértük. A válaszok nem tértek el jelentősen az előnyök és hátrányok felsorolásakor regisztráltaktól, de hangsúly-eltolódásokat mind a pozitív, mind a negatív megokolások esetében tapasztalhatunk.

Az elmondásuk szerint *csatlakozás-pártiak* több mint harmada (35%-a) általában javulást, fejlődést vár az Uniótól, ezért szavazna a csatlakozásra. 13%-uk szerint ez a jövő, ez az ország érdeke; ezzel az indokkal magyarázza támogatását, 12%-nyian pedig az anyagi helyzet, az életszínvonal emelkedése miatt szavaznának a csatlakozásra. 6%-ukat a lehetőségek bővülése, a munkahelyek nagyobb száma motiválja, illetve ugyancsak 6%-nyian látják úgy, hogy általában több az előny, mint a hátrány. A válaszadók 4%-a a gazdaság általános fejlődésével magyarázza a csatlakozás melletti voksát.

A *csatlakozás ellenzői* elsősorban a hátrányok érvényesülésével általában (13%), a beilleszkedés, az átállás nehézségeivel (12%), az általános elmaradottsággal, erőn felüli fejlesztések véghezvitelének szükségességével (8%), illetve a csökkenő életszínvonallal, a függetlenség elvesztésével, a növekvő árakkal, a drága tagsággal, a külföldi befolyás növekedésével és a szociális nehézségek fokozódásával magyarázzák ellenállásukat (3-5%-ok).

Arról is megkérdeztük a válaszadókat, hogy véleményük szerint mi lesz a népszavazás kimenetele; a lakosság hány százaléka vesz majd részt a döntésben, illetve az emberek hány százaléka szavaz majd a csatlakozás mellett. A válaszadók úgy gondolják, hogy a népszavazáson a lakosság nagyobb része voksolni fog; **becsléseik átlaga szerint 62%-os lesz a részvételi arány.** (A tavaly októberi becslés ugyancsak 62%, a februári 59% volt.)

A kérdezettek jelentős csoportja nem vállalkozott arra, hogy jóslatokba bocsátkozzon a népszavazás kimenetelét illetően (19%). A legnagyobb, **49%-os csoport – 9 százalékponttal nagyobb, mint egy hónappal ezelőtt – úgy vélekedett, hogy a többség a csatlakozás mellett szavaz majd** (februárban ez a csoport négytizednyi, októberben 45%-nyi volt), míg csupán 18%-nyian (februárban 24%, októberben 18%) gondolták ennek ellenkezőjét. 14% nem merte egyik vagy másik irányba billenteni a mérleg nyelvét: szerintük éppen 50% lesz az igen szavazatok aránya. **A válaszok átlagolásából 55%-os támogatottsági arány adódik,** ami két százalékponttal több, mint a múlt hónapban prognosztizált érték.

Azaz, **a kérdezettek továbbra is kisebb arányú lakossági elkötelezettséget feltételeznek a csatlakozás mellett, mint amekkora csatlakozás mellett saját bevallásuk szerint elkötelezettek aránya (60%).**

Természetesen a majdani népszavazás résztvevőinek köre nem azonos a teljes magyarországi felnőtt lakosságéval. Annak érdekében, hogy jobban megismerhessük a népszavazás várható kimenetelét, a szavazási szándékra vonatkozó kérdésre kapott eredményeket megvizsgáltuk az EU-csatlakozás kérdésben aktívabbnak bizonyuló, illetve állást foglalni tudó választópolgárok körében is.

Azok körében, akik a népszavazás biztos résztvevőinek mondják magukat (N=949) a lakossági átlagnál jóval nagyobb arányban (72%) találunk a belépés mellett állást foglalkotat. Ebben a körben a lakossági átlagnak megfelelő a csatlakozás ellenzőinek aránya (15%). A népszavazási részvételét biztosra tervezők összesen 13%-a nem tudja még (vagy nem mondja meg), hogy a csatlakozás mellett vagy az ellen szavaz majd.

A biztos résztvevőknél valamivel tágabb kör azoké, akik egyértelműen válaszoltak, arra a kérdésre, hogy hogyan szavaznának a népszavazáson (N=1126): 79%-uk a csatlakozás mellett, 21%-uk ellene voksolna.

A majdani népszavazáson ténylegesen résztvevők köre leginkább azokéval mutat hasonlóságot, akik egyszerre aktívak és állásfoglalásra is képesek (N=821), hiszen a szavazócédulán nem lehet „nem tudom” választ ikszelni. Ebben a csatlakozás kérdésében leginkább aktív és tudatos körben jelenleg 83% a csatlakozás támogatóinak és csupán 17% az ellenzőinek aránya (a tavaly októberben mért adatok 90 és 10%-ok, tehát februárra ebben a legbiztosabb táborban is visszaesett a csatlakozás feltétlen híveinek aránya, míg a márciusban mért adatok pontosan megegyeznek az egy hónappal ezelőttieknek).

Szavazási szándék az EU-csatlakozás kérdésében rendezendő népszavazáson

(százalékos megoszlás a teljes lakosság, a részvételüket biztosra ígérők, a választani tudók, valamint a választani tudó biztos résztvevők körében)

	teljes lakosság (N=1500)	biztos résztvevők (N=949)	választani tudók (N=1126)	választani tudó biztos résztvevők (N=821)
a tagság mellett	60	72	79	83
a tagság ellen	15	15	21	17
Nem tudja, válaszhány	25	13	-	-

A szavazási szándék és egyéb tényezők összefüggései

Nem meglepő, hogy **a népszavazáson való szavazási szándék nagyon erősen összefügg a csatlakozás mind az ország, mind az egyén életében várható hatásainak megítélésével.** Azok, akik előnyöket várnak az ország életében 88%-ban a csatlakozás mellett voksolnának. **A magyar belépés mellett szavazni tervezőket ugyancsak nagyon magas arányban (89%) találunk a saját és családjuk életében előnyökre számítók között.**

Legkisebb arányban az ország, illetve a család életében inkább hátrányokra számítók szavaznának a csatlakozás mellett (16-23%). Bízató, hogy még az EU-tagság a személyes élettér szintjeire gyakorolt hatásaival kapcsolatban bizonytalanok is jóval, háromszor-négyszer nagyobb arányban szavaznának a csatlakozás mellett, mint ellene. Legnagyobb csoportjuk, 47-58%-uk ugyanakkor még nem döntötte el, nem tudja, hogyan szavaz majd a népszavazáson.

A szavazási szándék és az EU csatlakozás az ország és a család életére gyakorolt hatásaival kapcsolatos várakozások összefüggései

(százalékos megoszlások)

		A tagság mellett szavazna	a tagság ellen szavazna	nem tudja, válaszhiány
EU-tagság az országnak	<i>inkább előnyös</i>	88	3	9
	<i>inkább hátrányos</i>	16	54	30
	<i>nem tudja, válaszhiány</i>	32	10	58
EU-tagság a családnak	<i>inkább előnyös</i>	89	4	7
	<i>inkább hátrányos</i>	23	45	33
	<i>nem tudja, válaszhiány</i>	42	10	47
Összesen		60	15	25

Információk a csatlakozásról

A kutatás alkalmával azt is megkérdeztük a válaszadóktól, hogy melyek azok a kommunikációs csatornák, amelyeken keresztül leginkább szeretnének információkat kapni Magyarország Európai Unió csatlakozásának aktuális ügyeiről.

Nem meglepő, hogy a válaszadók legnagyobb aránya a televíziót említette; **a megkérdezettek 72%-a nyilatkozott úgy, hogy a TV-ből szeretne a csatlakozás híreiről értesülni.** Októberben még a megkérdezettek 84%-a, februárban 79%-uk említette a televíziót, mint kívánatos kommunikációs csatornát; vagyis **az elmúlt nagyjából fél év alatt a televízió jelentősége fokozatosan háttérbe szorult.** A rádiót az újságokat, nyomtatott sajtót hasonló arányban, nagyjából a TV-t említők fele jelölte meg; 31-38%-nyian ezen médiumoktól várják az információkat. Ödönny a különféle kiadványokból tájékozódni kívánók aránya, míg a megkérdezettek 13%-a valamilyen egyéb forrást említett. A televízió, mint kívánatos médium visszaszorulásán kívül értékelhető elmozdulást tehát nem történt az elmúlt hónapban.

A társadalom különböző szegmeseit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a televízió valamennyi szocio-demográfiai csoportban hasonlóan magas arányban preferált információforrás, míg a többi médiumot az átlagosnál nagyobb arányban említették a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, illetve a szellemi tevékenységet folytatók.

INFORMÁCIÓK AZ EU-RÓL

A következő kérdésblokkban azt kíséreltük meg feltárni, hogy március folyamán, az adatfelvételt megelőző egy-két hétben milyen unióról szóló információk jutottak el a megkérdezettekhez, melyek azon a csatlakozás-párti és a csatlakozás-ellenes hírek, melyek megragadtak a lakosságban.

A megkérdezettek legnagyobb része (61%-a) elmondása szerint semmilyen csatlakozást propagáló hírt nem hallott az elmúlt 1-2 hét folyamán, és további 18%-nyian nem tudtak, vagy nem akartak válaszolni a kérdésre. A válaszadók 5%-a **a munkalehetőségek bővüléséről** hallott az utóbbi időszakban, míg 4-4%-nyian **a mezőgazdaság támogatási rendszeréről, az Unió agrárpolitikájának pozitívumairól, a tanulási lehetőségek bővüléséről, valamint általánosságban a gazdasági fellendülésről** értesültek. Az **anyagi helyzet, az életszínvonal javulásáról, a támogatások bővüléséről, valamint az utazási lehetőségek javulásáról** a megkérdezettek 3-3%-a szerzett értesüléseket.

Kevésbé jól informáltak a megkérdezettek, ha az uniós csatlakozást ellenző indoklásokról kérdezzük őket. Héttizedük jelezte, hogy semmilyen EU-t elutasító tájékoztatást nem hallott az utóbbi időben, a kérdésre 18%-nyian nem válaszoltak. (Februárban a megkérdezettek hattizede jelezte, hogy semmilyen negatív információt nem hallott, vagyis 10 százalékponttal nőtt a semmilyen csatlakozás ellenes hírt nem érzékelők aránya.) Legtöbben, 5%-nyian **a mezőgazdaságra vonatkozó negatívumokról, annak elsorvadásáról**, az egyes Magyarországra jellemző étkezési szokások visszaszorításáról (nem lehet majd malacot vágni, mákot termesztetni) hallottak. A válaszadók 2-2%-a **a növekvő árakról, az áremelésekről, valamint a munkanélküliségről meglódulásáról** értesült, 1-1%-uk pedig a **csökkenő életszínvonalról, és a Magyarország EU általi kihasználásáról** hallott. A csatlakozás ellenes hírek között említették a megkérdezettek a **belföldi pártvitákat, az ellenzék dekonstruktív magatartását**, melyről szintén 1%-nyian értesültek.

ÁBRÁK
(1-6)

TÁBLÁZATOK
(1-6)